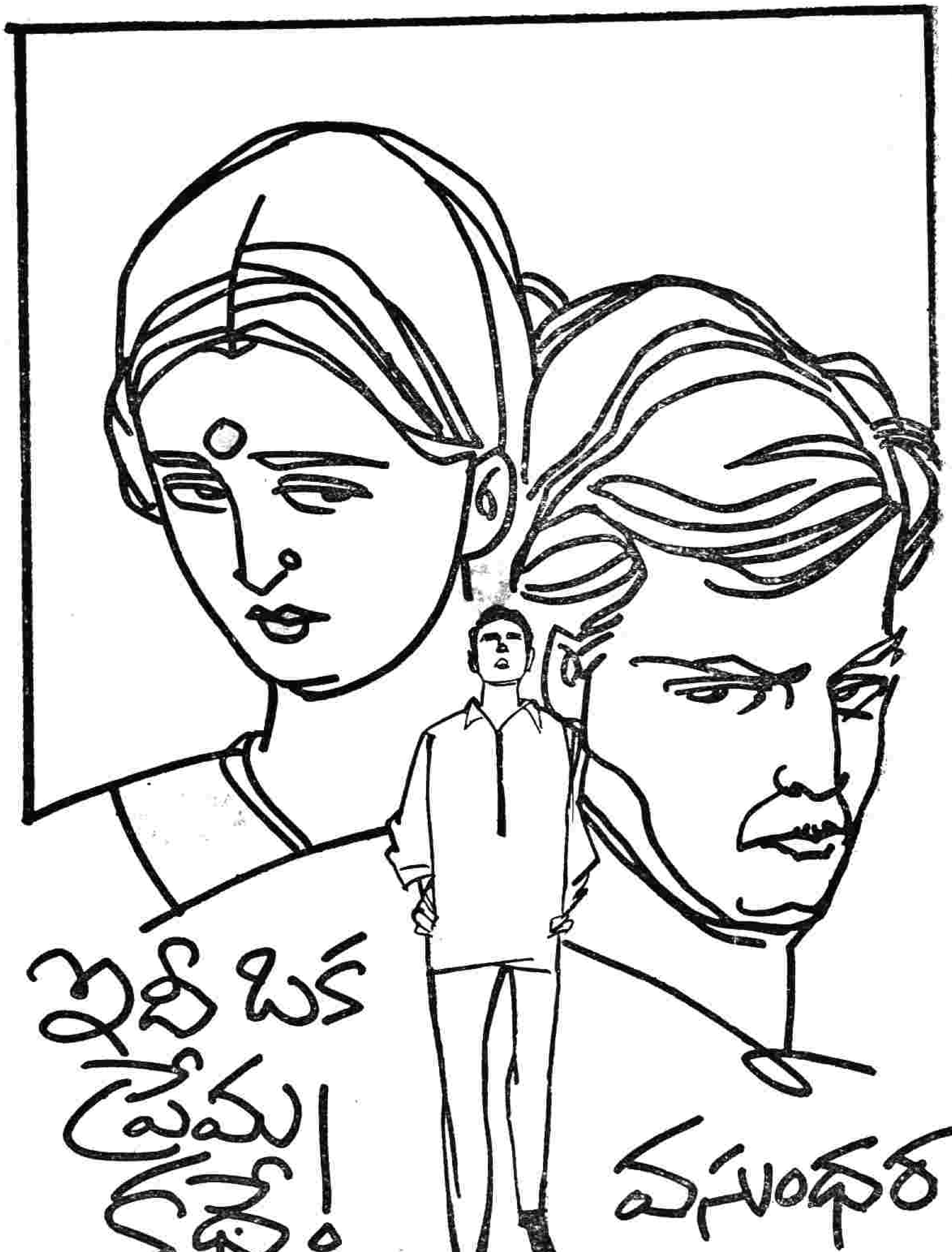

ఇదీ ఒక ప్రేమ కథే!

వసుంధర

నీళ్ళలో కలిసిన పంచదార కంటికి కనిపించదు. కానీ ఆ నీరు త్రాగిన ప్రతివారికీ అందులో పంచదారున్నట్లు తెలుస్తుంది. పంచదారంటే తెలియని వారికికూడా ఆ నీరు తియ్యగా ఉంటుంది. ప్రేమకూడా అంతే! కంటికి కనిపించదు ప్రేమ—కానీ ప్రేమానుభూతి అందరకూ **తీయగానే ఉంటుంది.**

జబ్బుచేసిన వ్యక్తి చేదుమందు సేవించాల్సివస్తుంది, రోగికి మందురుచి భరించ శక్యంకాకుండా ఉండవచ్చు. కానీ ఆమందు రోగి క్షేమాన్ని కోరింది—

రోగి శరీరంలోని రోగక్రిములను నశింపజేసి అతనికి సంపూర్ణారోగ్యాన్ని సమకూర్చడమే ఆ మందుపని...! నిజానికి ఆ మందురుచికూడా ప్రేమానుభూతి కావాలి...కానీ రోగికి ఆ రుచి తలుచుకుంటేనే భయంకరంగా తోచవచ్చు.

పంచదార పైత్యరోగికి చేదుగా ఉంటుంది. కొంతమందికి కాకరకాయ చేదు చాలా రుచిగా తోస్తుంది.

వీటన్నిటినీ బట్టి చూస్తూంటే రుచిని బట్టి పదార్థవైశిష్ట్యాన్ని నిర్ణయించడం సమంజసం కాదనిపిస్తుంది. పదార్థాల విషయంలోనే—నిరాకారమైన ప్రేమను భౌతికాధారాలతో గుర్తించడం అసాధ్యమని గ్రహించాలి!

ఈ గ్రహింపు మార్కండేయులికి కలిగినట్లులేదు.

మార్కండేయులకి ముగ్గురన్నయ్యలూ ఒక తమ్ముడూ ముగ్గురు చెల్లెళ్ళూ ఉన్నారు. అతని తండ్రి పేరేమైనప్పటికీ అందరూ పంతులు అని పిలుస్తారు.పంతులుది పదెకరాల వ్యవసాయం.ఆయన చిన్నతనంనుంచీ శ్రద్ధగా జాగ్రత్తగా వ్యవసాయంచేస్తూన్నప్పటికీ—పిల్లలందర్నీ మాత్రం పెద్దచదువులు చదివించే ఉద్దేశ్యంలో ఉన్నాడు. వ్యవసాయం ఆయనకు నచ్చలేదు. తన పిల్లలెవరూ వ్యవసాయం చేయడం ఆయన కిష్టంలేదు ఇంకా స్పష్టంగా చెప్పాలంటే ఆయన తనవృత్తిని ప్రేమించడంలేదు.

మార్కండేయులికి చిన్నతనంనుండీ సాహిత్యమంటే అభిలాష ఉంది. వాళ్ళ ఊళ్లోని గ్రంథాలయంలోని కథలూ నవలలూ అన్నీ చదివేశాడతను. పత్రికలన్నీ చదువుతూంటాడు. ఇవన్నీ కలిసి అతనికి చిన్నతనంనుంచీ ప్రేమ అనే పదానికి ఒక అర్థాన్ని చెప్పాయి. ఆ అర్థం ఇంట్లో ఎక్కడన్నా కనపడుతుందేమోనని అతను చిన్నతనంనుంచీ వెతుకుతూనే ఉన్నాడు.

మార్కండేయులికి కాస్త ఊహ తెలిసే సమయానికి అతని తల్లి కృష్ణవేణమ్మ సుమారు పాతికేళ్ళుంటుంది. పంతులు ముప్పైఏళ్ళ లోపులో ఉన్నాడు. మామూలుగా చెప్పాలంటే సినిమాల్లోనూ కథల్లోనూ చూసే హీరో హీరోయిన్లవయసులో ఉన్నారు వాళ్ళిద్దరూ.

యుగళగీతాల మాటటుంచి తల్లీ తండ్రీ ప్రేమగా మాట్లాడకోవడం మార్కండేయులు చూడలేదు. పైగా వాళ్ళిద్దరూ ఎప్పుడూ దెబ్బలాడుకుంటుండేవారు. ఇంట్లో గొడవ జరగని రోజంటూ ఉండేదికాదు. మార్కండేయుల కర్థమైనంతవరకూ ఎప్పుడూ తప్పు తండ్రిపక్షానే ఉండేది.

పంతులిది మెత్తటి మనసే కావచ్చు కానీ ఆయనకు విపరీతమైన కోపముంది. ఇంట్లో అందరిలోకీ ఆయనే పెద్దవాడూ గృహయజమానీ కాబట్టి ఆయన కోపం

చక్కగా సాగుతోంది. సాధారణంగా పంతులు కోపం చేతల్లోకిరాదు. ఆయన చటుక్కున పిల్లల్నికానీ భార్యనుకానీ కొట్టలేడు. అందువల్ల ఉన్నకోపమంతా ఆయన మాటల్లోనే కనిపిస్తుంది. ఆయన కంఠం చిన్నదేమీకాదు. కోపం మరీ హెచ్చయినపు డాయన ముఖం చెండు కోవడమూ,తల గోడకు కొట్టుకోవడమూ చేస్తూంటాడు.

తండ్రికి ప్రేమంటే అర్థంతెలియదనీ ఆయనకు ప్రేమగా మసలడం చేత కాదనీ మార్కండేయులికి ఒక ఖచ్చిత మైన అభిప్రాయం ఏర్పడిపోయింది. అందు క్కారణాలు లేకపోలేదు.

శ్రద్ధగా వ్యవసాయం చేస్తున్నాడు గదా ఆయనకు వ్యవసాయంమీద ప్రేమ ఉందనుకుందామంటే – ఆయన వ్యవసాయాన్ని తిట్టనిరోజంటూఉండదు. బుద్ధితక్కువై ఇందులో దిగాను–పొల ములో అయినకాడికి అమ్మేసుకుని ఏ వ్యాపారం చేసుకున్నా ప్రాణం సుఖంగా ఉండేదని ఆయన చాలా తరుచుగా అంటూఉండేవాడు.

పోనీ పుట్టిపెరిగిన ఊరిమీద ప్రేముందా అంటే – నాశనికొద్దీ ఈ వెధవవూళ్లో పడ్డానని ఆయన విసు క్కుంటూండేవాడు.

కన్నతలిదండ్రుల్ని ప్రేమిస్తున్నాడా అంటే–వాళ్ళమూలంగానే తను వ్యవ సాయంలోకి దిగవలసి వచ్చిందనీ లేకుంటే ఎక్కడైనా హాయిగా ఉద్యోగం సంపాదించుకొని కాలుమీద కాలువేసు కుని బ్రతికేవాడని అనుకుంటూంటాడు.

శనిలా దాపరించావని కట్టుకున్న పెళ్ళానంటూండడం ఆయన కించు మించు దినచర్యే!

అల్లరిలో ప్రాణాలు తినేస్తున్నారని కన్నబిడ్డలనికూడా ఆయన అనుక్షణమూ తిడతూంటాడు.

ప్రతి విషయంలోనూ ఆయన కసంతృప్తి కరుగుతూంటుంది. ప్రతి వారిలోనూ ఆయనకు లోపం కనబడు తూంటూంది. మార్కండేయు లాయన్ని ప్రేమించడంచేతకాని మనిషిగా లెక్క కట్టేశాడు.

ఇతరుల విషయంలో ఎలాగున్నప్ప టికీ తల్లివిషయంలో తండ్రి ప్రవర్తన మార్కండేయులికి బాధకలిగిస్తుండేది.

ప్రతివిషయానికీ తిట్టడం సంగత టుంచితే ఆయన తల్లిని బయటవాళ్ళ ముందుకూడా అవమానించడం అతనికి తల తీసేసినట్లుండేది. ఇంటిపాలేరు ముందువీధిలోకి వచ్చిన కూరగాయలవాడి ముందు, తనకు క్షౌరంచేయడానికి వచ్చిన మంగలిముందు...వీళ్లూ వాళ్ళూ పెద్దా చిన్నా వివక్షతలేకుండా ఆయన అందరిముందూ ఆవిడనేదోసందర్భంలో నోర్ముయ్యమని గద్దించో, నానాతిట్లూ తిట్టో అవమానించాడు. కృష్ణవేణమ్మ తన ఇల్లాలనీ–ఆవిడ నలుగురిముందూ

అవమానపడితే అది తనకూ చెందుతుందనీ ఆయన ఎన్నడూ గ్రహించినట్లు లేదు.

ఎదుగుతున్నకొద్దీ మార్కండేయులకిది దుస్సహం కాసాగింది. తన అన్నలు పట్నంలో కాలేజీలో చదువుకుంటూండేవారు వాళ్ళు ఖవిడిగా హోటల్ భోజనం చేస్తూ ఉండినప్పటికీ పరీక్షలముందు మాత్రం కాలేజీకి దగ్గర్లో ఇల్లుచూసుకుని అక్కడకు మకాం మార్చేసేవాడు పంతులు.

పట్నం వెళ్ళడానికా ఊరునుంచి కొంతదూరం బండిమీదనో, కాలినడకనో వెళ్ళి బస్సు ఎక్కాలి. సాధారణంగా పంతులు బండి కట్టించేవాడు. ఒక పర్యాయం ఏదో చిన్న గొడవవచ్చి బండిలోనే నానామాటలూ అన్నాడు పంతులు భార్యను. బండివాకూడా గొడవలో కలగజేసుకుని పంతులు తరపున తనూ కృష్ణవేణమ్మను మందలించాడు. మార్కండేయుల శరీరం కుతకుత ఉడికిపోగా బండివాడిమీద మండిపడి — "మా ఇంటిగొడవల్లో నీ జోక్యం అనవసరం-" అన్నాడు. అప్పటికతనికి పన్నెండేళ్ళుంటాయేమో- బండివాడు మరి మాట్లాడలేదు. ఏమనుకున్నాడో పంతులుకూడా మాట్లాడలేదు.

పట్నంలో అద్దెఇంట్లోకూడా పంతులు, కృష్ణవేణమ్మ గట్టిగా దెబ్బలాడుకుంటూండేవారు. ఒక పర్యాయం మార్కండేయులి అన్నలు తండ్రికి ఖచ్చితంగా చెప్పేశారుకూడా — స్వగ్రామంలో అందరికీ తెలిసినదే కాబట్టి అక్కడెలాగున్నా ఫరవాలేదనీ పట్నంలో మాత్రం ఇలా దెబ్బలాడుకుంటే నలుగురిలో తమకు అవమానంగా ఉంటుందనీ, చదువుకోవడం కూడా కష్టమవుతుందనీ వారంటే పంతులు మాట్లాడకుండా ఊరుకున్నాడు,

తండ్రిపట్ల పెరిగే ఈ ద్వేషభావం— తల్లిపట్ల జాలినికూడా పెంచుతూండేది మార్కండేయులికి. తన తల్లి పడుతున్న కష్టాలన్నీ తనుద్యోగంలోకి రాగానే తీర్చాలని అతను భావించాడు, తల్లినిపువ్వుల్లో పెట్టి చూస్కోని ఆమెకు శేషజీవితము సుఖమయంగా ఉండేలా చేయాలని అతను కోరుకున్నాడు. ఆ వాతావరణంలోనే అతను కష్టపడి చదువుకుని—తన ఆశయాలకనుగుణంగా పరీక్షలు ప్యాసవుతూ వచ్చాడు. అతనికి బెంగుళూర్లో మంచి ఉద్యోగం వచ్చింది.

ఉద్యోగంలో జేరి మంచి ఇల్లు చూసుకున్నాక - అతను తల్లిని తీసుకు వెళ్ళాలనే సంకల్పంతో స్వగ్రామం వెళ్ళాడు. అక్కడ పరిస్థితులింకా మారకపోవడం చూసి ఆశ్చర్యపోలేదు.

అతను వెళ్ళినరోజునే పంతులు కొబ్బరినూనెసీసాని గిరవాటేశాడు -

భార్య కూరగాయలకు డబ్బడిగింది. సీసా పోలిథీన్‌ది కాబట్టి సరిపోయింది– లేకపోతే ఆ విసురుకు పగిలిపోవల సిందే...పంతులు ప్రవర్తన కారణంగా ఆ ఇంట్లో గాజుసామగ్రి వాడడం బాగా తగ్గించారు.

పంతులు మనస్తత్వాన్నర్థంచేసు చేసుకోవడం చాలాకష్టం. ఆయన డబ్బంతాతనదగ్గరే ఉంచుకుంటాడు. పైస కావాలంటే భార్య అడిగితీసుకోవల్సిందే! అడిగితే ఆయనకు కోపంవచ్చేస్తుంది. ఇంట్లోని అవసరవస్తువుల గురించి ఒక టికి పదిసార్లడిగితేగాని ఆయన భార్యకు డబ్బివ్వడు. అడిగిందని కోపగింపు కుంటాడు. అడక్కుండా అన్నీ తనే వేయిస్తాడా అంటే అదీలేదు.

కృష్ణవేణమ్మకూడా – వాడెలాగూ నన్ను తీసుకెళతానంటున్నాడు. మీరూ మీ కూతుళ్లూ హాయిగా సంసారం గడుపుదురుగాని–నేను ఉన్నన్నాళ్లైనా హాయిగా బెంగుళూర్లో ఉండివస్తాను... అంది.

"వెళ్ళు – మేమూ సుఖపడతాం–" అన్నాడు పంతులు.

మార్కండేయులు తనలో తను నవ్వుకున్నాడు. తను తల్లిని శాశ్వతంగా ఈ నరకంనుంచి తప్పించే ఉద్దేశ్యంలో ఉన్నాడని వీళ్ళకు తెలిసినట్లులేదు. తల్లి ఇంకెప్పుడూ తనతోనే ఉంటుంది. సుఖజీవనం చేస్తుంది.

ఉన్న వారంరోజుల్లోనూ మార్కండేయులు దగ్గర్లో ఉన్న రెండు పెళ్లి సంబంధాలుకూడా చూడవలసివచ్చింది. అదయ్యాక అతని తల్లినీ ఆఖరు చెల్లెల్నీ తీసుకుని బెంగుళూరు వెళ్ళిపోయాడు.

అతను తల్లికి మొదట్లో ఊరంతా చూపించాడు. ఇంట్లో ఆమెకు సౌకర్యంగా ఉండేలా గ్యాస్‌స్టవ్వు, కుక్కరూ కొన్నాడు. నెల మొదట్లోనే అవసరా లన్నీ కొనేసేవాడు. తల్లి నోటివెంట మాటరాలకుండా ఆవిడ అన్నీ ఏర్పాట్లూ జరిపించేస్తుండేవాడు.

ఒక వారంరోజులపాటు కృష్ణవేణమ్మ మరోఆలోచనలేకుండా కాలంగడిపేసింది ఆ తర్వాత ఆవిడ ధ్యాస ఇంటిమీదకు మళ్ళింది.

"వంకాయకూర అద్భుతంగా చేశా వమ్మా–" అని అతను మెచ్చుకుంటే– "ఈ కూర ఆయనకు చాలా ఇష్టం. ఇంట్లో పిల్లలెవ్వరు చేసినా ఆయనకు నచ్చదు, నేను చేసినదే ఆయన కిష్టం." అని ఆవిడ బాధపడేది.

కొడుకు కావిడను సినిమాకు తీసికెళితే "పట్నం వెడితే సినిమా చూడకుండా వచ్చేవారు కాదాయన–" అనుకునేది.

నగరంలోని వింతలు కొడుకు చూపిస్తుంటే– "ఇవన్నీ నాకేం అర్థ మవుతాయిరా–ఆయనైతే చాలా సరదా పడి చూసేవారు–" అనేసేది.

కొడుకుద్యోగాన్నీ వైభవాన్నీ చూసి–

ఆయనకూడా ఒకసారి వచ్చిచూస్తే ఎంత సంతోషపడేవారో అనేది.

ఇలా మాటిమాటికీ తల్లి తండ్రిని తల్చుకుని బాధపడడం మార్కండేయులకి కష్టంగానే ఉండేది. కానీ అతనా విషయాన్ని పైకి అనలేక ఊరుకునేవాడు. కానీ అతనికింకా కష్టంకలిగించే సంఘటనలు తర్వాత జరిగాయి.

ఒకరోజు కూర మాడిపోయింది. మార్కండేయులు మాట్లాడకుండా తినేశాడు- "ఏమిటో ఇల్లు గుర్తుకొచ్చిందిరా-ఆలోచనలోపడి కూర మాడబెట్టేశాను..." అంది కృష్ణవేణమ్మ నొచ్చుకుంటూ.

"మా అమ్మ చేతివంట మాడినా రుచిగానే ఉంటుంది..." అన్నాడు మార్కండేయులు - తల్లి ఇంటిధ్యాస ఇంకా పోనందుకు మనసులో నొచ్చుకొంటూ.

"నువ్వుకాబట్టిఅలా సరిపెట్టుకున్నావు ఆయనైతే కంచం గిరవాటేసి ఉండేవారు. పిల్లలెలా చేస్తున్నారో—ఆయనెలా సరిపెట్టుకుంటున్నారో పాపం !" అంది కృష్ణవేణమ్మ బాధగా.

"పొరపాట్లెవరికైనా వస్తాయి. ఆ మాత్రానికి కంచాలు గిరవాటేయాలా ఏం ? సాగితే సరి ..." అన్నాడు మార్కండేయులు చిరాగ్గా.

"బాగుందిరా – కష్టపడే మగాడికామాత్రం దురుసుండడం తప్పుకాదు. అయినా వంటచేయటం నా బాధ్యత గదా – నా బాధ్యతను నేను సరిగా నిర్వర్తించాలా అక్కర్లేదా ?" అంది కృష్ణవేణమ్మ మామూలుగా.

మార్కండేయు లింకాట్టే మాట్లాడలేదు. తండ్రిపట్ల తనకున్న ద్వేషం తల్లికి లేదేమోనని ఆ క్షణంలో అతనికి అనిపించింది.

వచ్చి రెండువారాలు దాటినా తండ్రి క్షేమ సమాచారాలు విచారిస్తూ ఒక్క ఉత్తరమైనా వ్రాయలేదు. ఆ విషయాన్ని మార్కండేయులు తల్లి దగ్గరంటే ఆవిడ – "ఉత్తరాలాయడం ఆయన కలవాటు లేదురా– కానీ ఆయన మనసు నిండా ఇక్కడ మన మెలాగున్నామన్న ఆలోచనే ఉంటుంది-" అంది.

మార్కండేయుల కా విషయంలో నమ్మకం కలగలేదు. కానీ కొన్ని దశాబ్దాలుగా తండ్రితో గడిపిన జీవితాన్ని నరకప్రాయంగా కాక మధురోహాలుగా తల్లి గుర్తుచేసుకుంటోందని అతనికి క్రమంగా అర్థంకాసాగింది.

పంతులు తిట్టిన తిట్లనూ, వేసే చీవాట్లనూ, నలుగురిలో తీసిపారేయడాన్ని కూడా కృష్ణవేణమ్మ పీడకలగా భావించడంలేదు. ఆ మనిషిప్పుడు దగ్గర లేడే, అలా చేయడం లేదేనని బాధపడుతోంది. ఎలాగున్నాడోనని తపించిపోతోంది.

కృష్ణవేణమ్మ బెంగుళూరు చేరిన

సరిగ్గా ఇరవైమూడురోజులకు ఓ రోజు ఉదయాన్నే ఎవరో ఇంటితలుపు తట్టారు. మార్కండేయులే స్వయంగా వెళ్ళి తలుపు తీసి వచ్చిన వ్యక్తిని చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆయన పంతులు — అతని తండ్రి.

"రండి నాన్నా-" అంటూ అత నాప్యాయంగా లోపలి కాహ్వానించాడు. ఆయన కళ్లుమాత్రం ఎవరికోసమో వెదుకుతున్నట్లున్నాయి. "ఎవరూ ?" అంటూ అక్కడికి వచ్చిన కృష్ణవేణమ్మ భర్తను చూసి ఆశ్చర్యపోయింది. ఆమె కళ్ళలో ఒక్కసారిగా వెయ్యిదీపాల వెలుగు చూశాడు మార్కండేయులు. అతను తండ్రిని చూశాడు. ఆయన తదేకదీక్షతో తల్లిని పరీక్షగా చూస్తు న్నాడు. ఆయన కళ్ళలో కనిపించే దాన్ని ప్రేమంటారో అనరో అతను చెప్పలేడు. కానీ - అది ద్వేషం, కోపం, విసుగు, చిరాకుల్లో ఏదీ మాత్రంకాదని అతను స్పష్టంగా చెప్పగలడు.

పంతులు తను వచ్చిన కారణం వివరించాడు. ఆయన ఆఖరు పిల్లను వదిలి ఎప్పుడూ ఇంతకాల ముండలేదు. మనసంతా ఆ అమ్మాయిమీదకే పోగా ఉండబట్టలేక వచ్చేశాడట.

ఉత్తరం ముక్కయినా రాయకుండా తండ్రి ఇలా వచ్చేస్తాడని మార్కండేయులు కలలో కూడా అనుకోలేదు.

ఏదేమైనా పంతులు రాగానే ఆ ఇంటికి కొత్త కళ వచ్చింది. కృష్ణవేణమ్మలో కొత్త ఉత్సాహం కనిపించింది. మార్కండేయులు ఈ పర్యాయం — తండ్రినీ, తల్లినీ మైసూరు తీసుకువెళ్ళి ఊరంతా చూపించాడు. పంతులు చాలా సంతోషించాడు. కొడుకు కారణంగా తనకు మైసూరు చూడగల అవకాశం వచ్చిందని పదే పదే అనుకున్నాడు. అక్కడ చూసిన ప్రతి విశేషం గురించీ తనకు తెలిసినదంతా భార్యకు వివరించి చెప్పాడు. కృష్ణవేణమ్మ నిర్లిప్తత వహించలేదు. కుతూహలంగా వింది.

ఇంటికి తిరిగి రాగానే ఏదో చిన్న విషయాన్ని పురస్కరించుకుని పంతులు కృష్ణవేణమ్మని నానా మాటలూ అన్నాడు. కృష్ణవేణమ్మ కూడా మాటకు మాట జవాబిచ్చింది. మళ్ళీ మొదలు— అనుకున్నాడు మార్కండేయులు.

పంతులు అక్కడ వారంరోజు లున్నాడు. ఈ వారంరోజుల్లోనూ భార్యాభర్తలిద్దరూ కనీసం పదిసార్లయినా గట్టిగా దెబ్బలాడుకుని ఉంటారు. మనసులో చికాకుపడ్డా పైకిమాత్రం వ్యక్తపరచలే దతను. ఎలాగూ తండ్రి అన్నిరోజులూ అక్కడుండడు గదా అని సరిపెట్టుకున్నాడు.

కానీ తనక్కడకు వచ్చిన ఏడో రోజున — పంతులు కొడుక్కు తనింటికి వెళ్ళిపోవాలని చెప్పాడు. మార్కండేయులు మనసులో సంతోషించాడు.

అయితే తర్వాతి మాటగా పంతులు- కృష్ణవేణమ్మనూ, కూతుర్నీ కూడా తీసుకుపోతాననడంతో అతను దెబ్బ తిన్నాడు. ప్రశ్నార్థకంగా తల్లివంక చూస్తే ఆవిడ తలవంచుకుని-" ఆ ఇంటికి నా అవసరం చాలా ఉందిరా — పిల్లల కేమీ చేతకావడంలేదు — నేను వెళ్ళి తీరాలి !" అంది.

"మరి నా సంగతి ... " అన్నాడు మార్కండేయులు ఉక్రోషంగా.

"ఎంత-రెండు మూడు నెలలు ఓపిక పట్టావంటే — నీ సంగతి శాశ్వతంగా చూసుకొనే మనిషి రావడానికి ఏర్పాట్లు జరిగిపోతున్నాయి ... " అంది కృష్ణవేణమ్మ.

మార్కండేయులు తల్లిని చాటుగా తీసుకువెళ్ళి - "నా అభిప్రాయాన్ని నువ్వు సరిగ్గా అర్థంచేసుకోలేదు. కొంత కాలమైనా నువ్వు సుఖపడతావని నేను నిన్ను ఇక్కడికి తీసుకొచ్చాను. అక్కడ కెడితే నీ కేముంది - కర్రల మీద వంట - క్షణం తీరికలేకుండా పని - ప్రతిఫలంగా ప్రతిరోజూ చీవాట్లూ, చెప్పుదెబ్బలూ..." అన్నాడు దీనంగా.

కృష్ణవేణమ్మ ఆశ్చర్యపోతున్నట్లు కొడుకువంక చూసి - "అదేం నాకు కొత్తకాదుగదా - ముప్ఫై ఏళ్ళుగా ఆ ఇంట్లో కాపురం చేస్తున్నాను. అక్కడ నాకు కష్టమేమిటి ?" అంది.

మార్కండేయు లావిడ మాటలు సరిగా వినలేదు. "నాన్నగారికి భయపడి నువ్వీ ప్రయాణం చేయనక్కరలేదు. నే నాయనకు నచ్చజెప్పగలను. కనీసం నువ్వు ఇక్కడ మరో నాలుగైదు నెలలైనా ఉండి వెళ్ళు."

"ఆయనకు నేను భయపడడ మేమిటిరా ?" అంది కృష్ణవేణమ్మ నవ్వుతూ — "అది నా ఇల్లు — దాన్ని చూసుకోవడం నా బాధ్యత. ఇప్పటికే ఆలస్యమైపోయింది. మరి నేను వెళ్ళి తీరాలి..."

తల్లి నాపడం తనవల్లకాదని అర్థమైన మార్కండేయులికి ఉక్రోషం వచ్చి — "సరేలే — ఎవరి ఖర్మ కెవరు కర్తలు ? ఆయనచేత చీవాట్లు తింటూ - ఆనందంతో ఉండడమే మంచిదనుకుంటే అలాగే చేయి..." అన్నాడు.

కృష్ణవేణమ్మ చురుగ్గా కొడుకువైపు చూసింది — మాటిమాటికీ ఆయన్నాడి పోసుకుంటున్నావు. ఆయన నీకు చేసిన అపకార మేమిటి ? నువ్వేకాదు - మీ అన్నయ్యలూ అంతే — ఇంట్లో పిల్లలంతా అంతే ! మరయితే ఆయన రెక్కలు ముక్కలుచేసుకొని కష్టపడుతున్న దెవరికోసమనుకుంటున్నావ్ ? మీ అందరికీ ఏ లోటూ రాకుండా పెద్ద చదువులు చెప్పించారు. మీరంతా వృద్ధిలోకి రావాలనే ఆయన కష్టపడుతున్నారు. ఆయన జీవితంలో సుఖపడిం

దేమిటో నువ్వే చెప్పు – ఎప్పుడైనా బాగుడుకు వెళ్లేరా– స్వచ్ఛమైన జీవితం గడిపేరు – మీరేమో హాయిగా పట్న వాసాల్లో ఉంటూ – అక్కడి సౌఖ్యాలన్నీ అనుభవిస్తూంటే ఆయన తన జీవితాన్ని పల్లెకు అంకితంచేసి–మీ భవిష్యత్తుకు బంగారుబాట వేస్తున్నారు – ఆయనకు మీరేమీ చేయనక్కర్లేదు – కనీసం ఒక మంచి మాటాడితే చాలు– కానీ అదీ ప్రాప్తంలేదు ..." ఆవిడ కంఠంలో ఆవేశముంది.

మార్కండేయులు ఆశ్చర్యంగా తల్లివంక చూశాడు. ఆవిడ చెప్పే మాటలు కొంతవరకూ అతన్నాలోచింపజేశాయి. తనింతకాలమూ తండ్రి ప్రవర్తన గురించే ఆలోచిస్తున్నాడు కానీ ఆయన తనకు చేసిన ఉపకారం గురించి ంచడంలేదు. ఆయన శ్రమపడి – తను చదువుకోగలిగాడు ! అయితే మనిషికి కావలసింది ఉపకారమొక్కటేనా ?

అతను మళ్ళీ తల్లితో కాస్త ఆవేశంగానే అన్నాడు – "అమ్మా ! నాన్నగారి పట్ల నా కేమీ ద్వేషభావం లేదు. ఆయన త్యాగాన్ని నే నెప్పుడో గుర్తించాను. కానీ భార్యకు భర్తగా ఒక ప్రేమ వాక్కు, ఒక కొడుక్కు తండ్రిగా అనురాగాప్యాయాలు–ఆయన ఎన్నడూ చూపించలేదు. మనం జంతువులం కాదమ్మా–కాస్త గడ్డివేయగానే తృప్తిగా తలాడించడానికి – మనుషులం !"

కృష్ణవేణమ్మ ఈసారి మరి కాస్త ఆవేశపడింది – "ఏమిట్రా ప్రేమంటే నీ ఉద్దేశ్యం ! చెట్టాపట్టాలు వేసుకుని రోడ్లమీద గంతులేయాలా – కొడుకుని భుజం మీకెక్కించుకుని తిరగాలా – ప్రేమ నర్థంచేసుకొందు కూడా హృదయ ముండాలిరా – మండే సూర్యుడిలో మంటలనే చూడగలరు మీరు – చెట్లకు పచ్చదనాన్నిచ్చే శక్తిని మీరు చూడలేరు..."

మార్కండేయు లులిక్కిపడ్డాడు – తల్లి ఏమందో అతనికి అర్థమయింది. అందులో కొంత నిజముందేమో ననిపించింది కానీ – తండ్రి సూర్యుడే అయినా – మనుషులు చెట్లలా ఉండలేరని అతనికి తోచింది. ఏదేమైనా తల్లికి తండ్రిమీద చాలా అనురాగమున్నదనీ అయన్నేమీ అననివ్వదనీ ప్రస్తుతం తనావిడ నాపలేదనీ అతనికి తెలిసిపోయింది. అతను మారుమాట్లాడకుండా తక్షణం వాళ్ళగురించి ప్రయాణపు ఏర్పాట్లు చేశాడు, పంతులు కోరిక మేరకు – మర్నాటికే రిజర్వేషన్ దొరికింది. వెళ్లేముందు పంతులు కృష్ణవేణమ్మ ద్వారా – మార్కండేయులుకు అయిదు వంద లిప్పించాడు.

"ఇంకా కొత్తగా ఉద్యోగంలో జేరాడు. అప్పుడే మనం వాడి నెత్తిమీద కెక్కేశాం – ఏం ఖర్చులుంటాయో ఏమో – తర్వాతెలాగ అవసరమైతే

మనకు సాయపడతాడు—" అని ఆ డబ్బు నాయన ఇచ్చాడట. నిజంగానే మార్కండేయులికి కాస్త డబ్బు అవసరం కనబడుతోంది. అయితే పై నెల జీతం అందగానే సర్దుబాటవుతుందిగదా అని అనుకుంటున్నాడు - అయిదువందలూ అతను తీసుకున్నా ఆ డబ్బు తర్వాత తండ్రికి పంపించేయదల్చుకున్నాడు. తనకు ముగ్గురు చెల్లెళ్ళున్నారు — వాళ్ళ పెళ్ళిళ్ళకు తనూ తండ్రికి సహాయం చేయాలి !

తలిదండ్రుల్నీ చెల్లెల్నీ - ట్రెయినెక్కించి వచ్చేశాక ఇల్లు చిన్నబోయినట్లు తోచింది మార్కండేయులికి. తండ్రి ప్రవర్తనకంటె కూడా తల్లి ప్రవర్తన విపరీతంగా తోచిందతనికి.

తర్వాత వారంరోజులు గడవకుండా అతనికి అన్నలిద్దరి దగ్గర్నుంచీ ఉత్తరాలు వచ్చాయి — రెండింట్లోనూ, ఇంచుమించు ఒకటే సారాంశం - "నువ్వు అమ్మను తీసుకెళ్ళినందుకు సంతోషంగా ఉంది - కానీ ఈపాటికి నాన్నగారు వచ్చి ఆవిణ్ణి తీసుకెళ్ళి ఉంటారని కూడా అనుకుంటున్నాం. మేమూ అమ్మని తీసుకెళ్ళి సుఖపెట్టాలని ప్రయత్నించాం. కానీ ఎన్ని తిట్టినా నాన్నగారావిణ్ణి వదిలి ఉండలేరు. అమ్మకాయన్ని వదిలిపెట్టడం ఇష్టముండదు. వాళ్ళజీవితాల గ్రామంలో గడిచిపోవలసిందే..."

హఠాత్తుగా మార్కండేయులికి అర్థమైంది. తనకు మైసూర్‌పాకు సహించదు. ప్రపంచంలో మైసూర్‌పాకు సహించని వాళ్ళుంటారా అని ఆశ్చర్యపడే వాళ్ళనేకులున్నారు. రుచినిబట్టి పదార్థ వైశిష్ట్యాన్ని నిర్ణయించకూడదు. ప్రేమ భౌతికంకాదు. కేవలం మనిషి ప్రవర్తననుబట్టి ప్రేమను అంచనా వేయకూడదు.

విసుక్కుంటూనే తండ్రి వ్యవసాయం చేస్తున్నాడు. కానీ ఆయనా వృత్తిని వదిలిపెట్టడు. స్వగ్రామాన్నీ, భార్యనూ ఆయన తిడుతూంటాడు. కానీ వదిలిపెట్టి ఉండలేడు. తన తలిదండ్రుల్ని నిందిస్తాడు. కానీ యథావిధిగా వాళ్ళకు తద్దినాలు పెడతాడు. పిల్లల్నెప్పుడూ విసుక్కుంటున్నట్లు కనబడతాడు. కానీ తన శ[illegible]తాన్ని వాళ్ళ అభివృద్ధికోసమే చేస్తాడు !

తల్లి నాయన ప్రేమగా పలకరించడం సంగతటుంచి పదిమంది ముందూ తీసిపారేయడమే అతనికి తెలిసినది — కానీ సూర్యుడి ఎండను ప్రేమించే పచ్చని చెట్టులా తల్లి ఆయన్ను ప్రేమిస్తోంది. తండ్రి కూడా ఆవిడను ప్రేమిస్తున్నాడు.

"ఇంతకాలం నాకు తెలియక మరోలా అనుకున్నాను — ఇదీ ఒక ప్రేమ కథే !" అనుకున్నాడు మార్కండేయులు.

———